

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 229.631 van 19 december 2014
in de zaak A. 210.122/X-15.586.**

- In zake :
1. Vicky VINCK
 2. Lydia WOUTERS
 3. Dominique DE VEL
 4. Marianne REDIG
 5. Michel BOTH
 6. Anna GOOSSENS
 7. Leopold ENGELS
 8. Katrien STRYBOL
 9. Bart DE VREE
 10. Wim PEETERS
 11. Marie DENKENS
 12. Tom MUYERS
 13. de VZW ZUSTERS AUGUSTINESSEN VAN MARIA
MIDDELARES

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Marco Schoups
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
De Burburestraat 6-8
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

1. de STAD ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Els Empereur
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Brusselstraat 59/5
bij wie woonplaats wordt gekozen
2. de PROVINCIE ANTWERPEN

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 3 september 2013, strekt tot de
nietigverklaring van :

- a. het besluit van de gemeenteraad van de stad Antwerpen van 29 april 2013 houdende definitieve vaststelling van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie”, en
- b. het besluit van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 23 mei 2013 houdende goedkeuring van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie” van de stad Antwerpen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 225.926 van 20 december 2013 is de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissingen gedeeltelijk ingewilligd.

De verzoekende partijen en de verwerende partijen hebben een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verwerende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 19 september 2014.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht.

Advocaten Marco Schoups en Liesbeth Peeters, die verschijnen voor de verzoekende partijen, advocaat Ive Van Giel, die *loco* advocaat Els

Empereur verschijnt voor de eerste verwerende partij, en juriste Laura Valgaeren, die verschijnt voor de tweede verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Het bij koninklijk besluit van 3 mei 1982 goedgekeurde bijzonder plan van aanleg nr. 61 “Koningin Elisabethlei en omgeving” (hierna: het BPA) bestemt langs de Harmoniestraat te Antwerpen een zone tot “Plaatsen bestemd voor openbaar groen” (hierna: de parkzone van het BPA) waarvoor volgende voorschriften gelden:

“3.01 Bestemming

Openbaar park, plantsoen, speelruimten voor kinderen.

3.02 Bebouwing

Alle constructies verboden, behoudens deze ter uitrusting of aankleding van de zone.

Afsluitingsmuurtjes op de rooilijn: max. 0.40m hoogte.

3.03 Aanleg

Verharding alleen toegelaten voor wandelwegen en speelruimten dewelke uitsluitend voor dit doel mogen aangewend worden.

De bestaande hoogstammige bomen (op het plan aangeduid) dienen bewaard te worden en in geval van afsterven dienen ze herplant te worden”.

Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van de laatstgenoemde zone paalt een zone “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen” van het BPA, waarvoor volgende voorschriften gelden:

“[...]”

1° Bestemming

Bestuursgebouwen, dienstgebouwen, feestzaal, cultureel centrum, woning voor huisbewaarder.

2° Bebouwingswijze - plaatsing van de gebouwen - afmetingen
Zie plan.

De maximale bebouwing is beperkt tot de aanduidingen op het plan.

3° Welstand van de gebouwen

a) dakvorm: plat dak (met uitzondering van de te behouden waardevolle gebouwen, aangeduid op het plan);

b) materialen: handvorm baksteen, lichtkleurige gevelelementen, natuursteen.

4° Aanleg van de plaats

Het niet bebouwde gedeelte van het perceel dient als groene ruimte te worden aangelegd en als dusdanig gehandhaafd.

Alleen het gedeelte van de grond dat als toegang tot de gebouwen wordt aangewend, mag worden verhard.

De bestaande hoogstammige bomen (aangeduid op het plan) moeten bewaard worden en dienen in geval van afsterven te worden herplant”.

De noordelijke zone voor gemeenschapsuitrustingen valt samen met het Harmoniegebouw met orangerie, dat een beschermd monument is. In de zuidelijke zone voor gemeenschapsuitrustingen bevindt zich, op het adres Harmoniestraat nr. 27, een stelplaats met vooraan een gesloten gevel en in de linkerzijgevel een poort die uitgeeft op de parkzone van het BPA. Deze stelplaats wordt in de in randnummer 12 aangehaalde beslissing van de eerste verwerende partij aangeduid als “het koetshuis” (hierna: het koetshuis).

Links naast het koetshuis heeft de parkzone van het BPA, over een breedte van ongeveer 30 meter, een diepte van ongeveer 40 meter vanaf de Harmoniestraat. Binnen dit gedeelte van de parkzone bevindt zich het “trapveldje”, dit is een verhard terrein voor sport en spel. Het laatstgenoemd gedeelte wordt hierna aangeduid als het parkgedeelte met het trapveldje.

Het bij het BPA horende grafische plan duidt in het parkgedeelte met het trapveldje een tiental individuele bomen en een rij leibomen langs de Harmoniestraat aan als “te behouden bomen”.

Links naast het parkgedeelte met het trapveldje heeft de parkzone van het BPA, over een breedte van ongeveer 160 meter, een diepte van ongeveer 150 meter vanaf de Harmoniestraat.

Ter verduidelijking is hierna een uittreksel uit het bij het BPA horende grafisch plan opgenomen.

3.2. Rechts van het koetshuis bevindt zich een ongeveer 150 meter brede strook van het BPA “Plaatsen bestemd voor aaneengesloten bebouwing”, met als bestemming “Woonhuizen, handelsinrichtingen”, met rechts daarvan een ongeveer 150 meter brede zone “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen”, waarin zich het Provinciehuis van de tweede verwerende partij bevindt (hierna: de provinciesite).

4. Op 9 september 2008 schrijft de tweede verwerende partij de eerste verwerende partij aan met de vraag om over te gaan tot een herziening van het BPA in het kader van haar project om de provinciesite grondig te vernieuwen.

5. Op 20 februari 2009 keurt het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen de “procesnota RUP Provinciehuis – Harmonie” goed. Er wordt voor geopteerd om het BPA in zijn geheel te vervangen om “een complex juridisch kluwen van gewestplan, BPA en RUP [te vermijden]”. In de voornoemde “procesnota” wordt nog een tweede voordeel van een integrale vervanging aangehaald:

“Tevens kunnen onvolkomenheden in het BPA worden rechtgezet. Volgende problemen met het BPA nr. 61 zijn reeds gekend:

[...]

- De Harmoniestraat 27 is een voormalig gebouw van de groendienst, maar zou beter worden omgebouwd tot een woongebouw met uitzicht op het Harmoniepark.”

6. Op 10 september 2012 wordt een plenaire vergadering gehouden over het voorontwerp van gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis – Harmonie”.

7.1. Op 20 september 2012 wordt een nota opgemaakt tot “screening” van de noodzaak van milieueffectrapportage voor het voorontwerp van uitvoeringsplan (hierna: de screeningsnota). De screeningsnota komt tot de volgende conclusie:

“Op basis van de beschikbare informatie kan worden besloten dat t.g.v. het RUP ‘Provinciehuis - Harmonie’ geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten zijn, indien voldaan wordt aan bovenstaande milderende maatregelen, temeer gezien het plan slechts een kleine wijziging betreft.

Globaal kunnen we besluiten dat het RUP ‘Provinciehuis – Harmonie’, dat voorwerp vormt van dit onderzoek tot milieueffectenrapportage, niet onder de plan-MER-plicht, zoals voorzien in het plan-MER-decreet van 17/04/2007, valt.”

7.2. Een in de screeningsnota opgenomen figuur “voorstellen nieuwe invulling huidige locatie groendienst in schetsontwerp” toont de inname

van zowel het terrein met het koetshuis als het parkgedeelte met het trapveldje door een appartementsgebouw van ongeveer 10 verdiepingen.

8. Op 9 oktober 2012 beslist de dienst milieueffectrapportage van het Vlaamse Gewest dat het voorgenomen plan geen aanleiding geeft tot aanzienlijke negatieve milieugevolgen en dat de opmaak van een plan-MER niet nodig is.

9.1 Op 22 oktober 2012 stelt de gemeenteraad van de stad Antwerpen het ontwerp van gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis – Harmonie” voorlopig vast.

9.2. Het bij het ontwerp van uitvoeringsplan horende grafisch plan neemt zowel het parkgedeelte met het trapveldje als het terrein waarop zich het koetshuis bevindt op in een ongeveer 200 meter brede strook “Zone voor wonen” (artikel 2).

Links van de laatstgenoemde strook voorziet het grafische plan in een “Zone voor groen – Harmoniegebouw en park” (artikel 1) die het Harmoniegebouw met oranjerie evenals de parkzone van het BPA, met aftrek van het parkgedeelte met het trapveldje, omvat.

Tot slot neemt het grafische plan de provinciesite op in een ongeveer 150 meter brede “Zone voor centrumfuncties – Provinciesite” (artikel 3).

10.1. Van 12 november 2012 tot en met 10 januari 2013 wordt over het ontwerp van uitvoeringsplan een openbaar onderzoek gehouden. Er worden 12 bezwaarschriften ingediend.

10.2. Eén van de bezwaarschriften gaat uit van de eerste tot de vierde, de zevende en de negende tot de twaalfde verzoekende partij en 246 andere personen. De vijfde, de zesde en de achtste verzoekende partij dienen, samen met

14 andere personen een “aanvullend bezwaarschrift” in waarin ze zich aansluiten bij het voornoemde bezwaarschrift.

De bezwaarindieners kanten zich tegen het voornemen om een deel van het Harmoniepark om te vormen van groene zone naar bouwzone. Zij wijzen erop dat deze zone altijd deel heeft uitgemaakt van het park, dat dit park druk wordt gebruikt door buurtbewoners, dat het wijkcomité Harmoniewijk er activiteiten voor de buurt inricht wat bijdraagt tot de samenhang van de buurt, dat het park integraal behouden moet worden omwille van mogelijkheden voor bezoekers en patiënten van het aan de overkant gelegen ziekenhuis en het therapeutisch nut van een groene long in de stad, dat dit deel van het park veelvuldig gebruikt wordt en, als onderdeel van de integrale parkstructuur, bijdraagt tot de veilige en noodzakelijke ontspanningsmogelijkheden van de buurt, dat de oprichting van een appartementsgebouw het mooie parkzicht van de buurtbewoners zou verstoren en dat er geen alternatief speelterrein in de buurt is.

De bezwaarindieners stellen dat de toelichtingsnota bij het ontwerp ten onrechte meldt dat de creatie van bijkomend woongebied kan gemotiveerd worden vanuit de idee van het wegwerken van een “verloren hoek” in het park.

Tot slot menen de bezwaarindieners dat het omzetten van groene zone naar bouwzone getuigt van een gebrek aan visie en strijdig is met het ruimtelijk structuurplan en het bestuursakkoord van de stad Antwerpen. Zij stellen dat schaarse open ruimte, speelruimte en publiek groen worden opgegeven voor één bijkomende mogelijke woonontwikkeling, zonder enige dragende ruimtelijke verantwoording. Volgens hen maken de voordelen van het behoud van dit stuk park zelfs geen deel uit van de ruimtelijke afweging. Er schuilt duidelijk geen ernstige belangenafweging tussen de private belangen van een projectontwikkeling en de belangen van de buurt en de duurzaamheidsambities van de stad achter. De bezwaarindieners vragen zich af hoe de in de toelichtingsnota opgenomen doelstelling dat in gebieden met een hoge woondichtheid voldoende open ruimte behouden moet worden, gerealiseerd kan

worden in een uitvoeringsplan dat de open ruimte en het park reduceert in functie van bijkomende woningen. Zij menen dat het uitvoeringsplan in strijd is met het ruimtelijk structuurplan van de stad Antwerpen in verband met de verbetering van leefkwaliteit en een poreuze groenstrategie, zonder dat hiervoor enige motivering of redelijke ruimtelijke verantwoording gegeven wordt.

10.3. Een ander bezwaarschrift gaat uit van de eerste, de negende, de tiende en de elfde verzoekende partij en 3 andere bewoners van het gebouw Harmoniestraat 29. In dit bezwaarschrift wordt het volgende gesteld:

“Zoals gezegd verwijzen huidige bezwaarindieners naar hun bezwaarschrift dd. 7 januari 2013 met de bijlagen.

Huidig bezwaarschrift is aanvullend daaraan. De tekst en de motieven van het algemeen bezwaarschrift van de 255 bezwaarindieners wordt integraal hernomen. Huidig bezwaarschrift strekt ertoe het aan te vullen voor de specifieke situatie van de bewoners van de Harmoniestraat nr. 29.

Het pand nr. 29 [...] grenst aan het laagbouwgebouw van de dienst groenvoorziening, waarvan het RUP voorziet dat de bestemming dient gewijzigd te worden van gemeenschapsvoorziening naar categorie wonen. Het grenst uiteraard ook aan het park en aan het sportveld, dat volgens het RUP ook woonzone zou worden.

Het pand nr. 29 is een modernistisch appartementsgebouw naar een ontwerp van architect Nachman Kaplansky uit 1936. Het gebouw is karakteristiek voor het zakelijk modernisme van het interbellum met de typisch ‘vroomme en sobere’ behandeling van voor- en zijgevel. De historische waarde van het gebouw Harmoniestraat 29 en de bijzondere kwaliteiten van Kaplansky als architect worden bevestigd door opname in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. [...] De foto's in bijlage tonen aan dat het gebouw nr. 29 haar binnenlicht en uitzicht onttrekt aan het feit dat haar gevel aan de zijde van het park vrij staat en de ramen vrij uitzicht hebben op het park.

Het getuigt niet van een goede ruimtelijke ordening om pal naast dit bestaande historische pand een hoogbouw te voorzien. Dit project zal substantiële hinder berokkenen aan de bewoners van nr. 29.

Het spreekt voor zich dat de ruime inval van licht via deze ramen en het prachtig uitzicht op het park een enorme levenskwaliteit geeft aan deze appartementen. De bewoners participeren mee aan het parkleven, leven aan de grens van het park en hebben spreekwoordelijk een halve ‘buitenervaring’.

De [...] overheid dient hiermee rekening te houden wanneer zij bestemmingswijzigingen doorvoert en dient passend respect te hebben voor jarenlang bestaande evenwichten in de stad. Het beleid dient zich aan te passen aan de leefwijze van mensen die al geruime tijd met plezier en passie op een plek wonen.

Het is daarenboven geen goed beleid om anno 2013 één van de laatste stroken park en groenzone op te offeren aan nog maar eens een hoogbouw in de stad.

Ook de bewoners van Harmoniestraat 29 zouden dit stukje park graag behouden en opgewaardeerd zien; er zijn vele ideeën denkbaar en de bereidheid om hier actief aan mee te werken is groot.”

11. Op 25 februari 2013 geeft de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening van de stad Antwerpen (hierna: de Gecoro) advies over het voornoemde openbaar onderzoek. In dit advies wordt onder meer het volgende gesteld:

“5.1 De Gecoro adviseert om de bezwaren met betrekking tot de bestemmingswijziging van groene zone en gemeenschapszone naar woonzone te weerleggen

De Gecoro is van mening dat de bestemmin[g]swijziging en de ontwikkelingsmogelijkheden die dat tot gevolg heeft vanuit de draagkracht van het gebied te verantwoorden is. De toename van de toegelaten bestemming zal de druk op het gebied niet wezenlijk beïnvloeden of uit evenwicht brengen. Het gebied ligt ten andere in het stedelijk gebied Antwerpen waar verdichting gewenst is.

De bestemmingszone blijft al bij al beperkt in omvang, zodat een grootschalig project, dat het niveau van de buurt overschrijdt, wordt uitgesloten. In verhouding tot de aanwezige functies in de buurt is een toename van op deze beperkte oppervlakte relatief klein. De voorgestelde ontwikkeling is dan ook verenigbaar met de omgeving.

De Gecoro spreekt zich enkel uit over de stedenbouwkundige aspecten van het RUP, maar verwacht niet dat de vooropgestelde kwaliteitsverbeteringen een financiële minwaarde voor de omgeving betekenen.

In september 2010 werd het ontwerp bureau Atelier Kempe Thill door het districtscollege en het stadscollege als laureaat voor de Open Oproep voor het Harmoniepark aangeduid.

In de opdrachtformulering werden naast de ambitie om het park te herwaarderen en de Harmoniezaal te renoveren, aan de ontwerpers gevraagd naar welke mogelijke rol de zone aan de Harmoniestraat zou kunnen opnemen. In de huidige aanblik geeft de zone aan de Harmoniestraat immers een onafgewerkte indruk. Het gebouw waarin de stelplaats is ondergebracht is opvallend lager dan de omliggende bebouwing en heeft een wachtgevel naar het sportveld en het park toe. Voor het aangrenzende appartementsgebouw geldt hetzelfde: ook hier is de zijgevel van het gebouw een wachtgevel.

Het wedstrijdontwerp suggereert twee scenario's met een nieuwbouw aan de Harmoniestraat.

Door bebouwing toe te laten ontstaat er een duidelijke rand aan het park met een volwaardige gevel, wat niet alleen ruimtelijk een te verkiezen oplossing is, maar ook sociaal voor meer levendigheid en veiligheid zorgt. Het gebouw aan de overzijde van het park langs de Koningin Elisabethlei is

volgens eenzelfde stramien opgebouwd: een voorgevel langs de straat en een evenwaardige gevel langs het park.

Bij de verdere uitwerking van het wedstrijdontwerp naar een definitief ontwerp voor het Harmoniepark is de zone aan de Harmoniestraat niet opgenomen. De begrenzing van het park loopt ter hoogte van de perceelgrens van het sportveld. Zij worden van elkaar gescheiden door een brede haag.

Volgens de voorschriften in het RUP kan er een gebouw worden opgetrokken in harmonie met de omliggende bebouwing. De beoordeling van een stedenbouwkundige aanvraag wordt als gevolg beoordeeld volgens een harmonieuze inpassing betreffende bouwvolume, bouwlijn, bouwdiepte, hoogte, binnenplaatsen en tuinen, enz.

Bij elke aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning zal de impact van de bouwwerken op de lichtinval, de zichten en de privacy getoetst worden. Dit geldt in het bijzonder voor de nabijgelegen gebouwen, evenals voor de gebouwen in een ruimere omgeving.

Ook de invulling van het gebouw maakt deel uit van de beoordeling. De bestemmingsvoorschriften laten verschillende invullingen toe. Naast wonen kunnen bijvoorbeeld ook gemeenschapsvoorzieningen. Door de gewijzigde invulling van de Harmoniezaal als stille ruimte en de orangerie als recreatiegelegenheden moet de gemeenschapsvoorziening die nu in deze laatste is gehuisvest verdwijnen. De herbestemde zone aan de Harmoniestraat biedt een alternatieve locatie voor deze voorziening op zeer korte afstand waardoor het binnen het bereik blijft van de huidige gebruikers.

Het Harmoniepark biedt een goed alternatief voor de spelactiviteiten die nu op het sportveld plaats vinden.

De infrastructuur op dit veld is beperkt: verharding en twee kleine voetbalgoals wat erop wijst dat de vormen van sport en spel die hierop kunnen worden beoefend niet exclusief voor en essentieel op deze locatie nodig zijn. In het Harmoniepark komen langs de zijde van de Harmoniestraat twee aangelegde speelterreinen, een voor de jongste kinderen en een voor de oudere kinderen. Een derde ruimte nabij de herbestemde zone biedt plaats aan een informelere speelruimte.

Het Harmoniepark biedt daarmee voldoende mogelijkheden en ruimte om de vormen van sport, spel en ontmoeting op te vangen die door nieuwbouw aan de Harmoniestraat wegvallen.

[...]

5.3 De Gecoro weerlegt het bezwaar dat het RUP zonder visie is opgesteld en in strijd is met het s-RSA en het bestuursakkoord. Gecoro adviseert om de relatie met het structuurplan in de toelichtingsnota uitvoeriger te beschrijven

In het RUP is gezocht naar een evenwicht tussen verschillende doelstellingen. Het betreft verschillende doelstellingen op niveau van de buurt, maar ook doelstellingen die voor een groter geheel van Antwerpen en het stedelijk gebied vooropgesteld worden (minimale woningdichtheid en verbetering van het woningaanbod, ...).

[...]

De Gecoro meent dat de verschillende doelstellingen uit het bestuursakkoord voldoende aan bod komen in het RUP. Het bezwaar haalt volgende elementen uit het akkoord aan:

- stadsontwikkeling is ook buurtontwikkeling. De stad gaat voor aangenaam wonen door het aanleggen van parkjes en het vernieuwen van straten pleinen;
- de stad garandeert dat jongeren waar mogelijk gebruik mogen maken van de bestaande parken en groenzones voor hun activiteiten, onder andere door parkdelen als speelbos in te richten.

Tegelijk merkt Gecoro op dat in het bestuursakkoord duidelijk is opgenomen dat de Antwerpse bevolking groeit en dat de vergrijzing toeneemt. Dit vraagt om een voldoende aanbod en verscheidenheid van woningen en woontypologieën en voldoende buurtvoorzieningen.

Het RUP beoogt de omvorming van de provinciehuissite van een volledig verharde site naar een publiek toegankelijk parkgebied met één solitair gebouw. Het Harmoniepark wordt vernieuwd om nog beter de rol van gebruiksgroen te kunnen opnemen. De kwaliteit van de open ruimten en de groenvoorzieningen verbetert dus voor het ganse bouwblok. Ook in oppervlakte is er door de omvorming van de terreinen van de provincie een opmerkelijke stijging.

Anderzijds past de herbestemming van de zone aan de Harmoniestraat binnen het aspect van een groeiende en vergrijzende bevolking. Om deze groei op te vangen moeten voldoende ontwikkelingsmogelijkheden geboden worden. De bestemmingsvoorschriften van de Zone voor Wonen laten dit toe. Door de bestaande wachtgevel af te werken, wat inherent is aan een wachtgevel, een wachtgevel is immers steeds tijdelijk ‘in wacht’ tot een afwerking volgt, ontstaat er een volwaardige gevel langs het park, wat ook ruimtelijk en sociaal een meer kwalitatieve oplossing is.

Met de uitwerking van het RUP wordt aldus voldaan aan meerdere taakstellingen uit het bestuursakkoord: het inspelen op en het faciliteren van een bevolkingsgroei in de stad, gekoppeld aan het voorzien van voldoende publieke voorzieningen.

[...]

5.6 De Gecoro adviseert de bezwaren over foutieve argumentatie te weerleggen

De zogenaamde ‘verloren hoek’ ligt te midden van het Harmoniepark en een stelplaats grenzend aan een appartementsgebouw. Uit [het] recente en definitieve ontwerp voor het Harmoniepark wordt duidelijk dat ook in de nabije toekomst de zone geen rol speelt in de organisatie van het park. Er is een duidelijke scheiding tussen beide plekken, vormgegeven door een haag. Aan de andere zijde ligt een stelplaats van stads- en buurtonderhoud. Momenteel is deze nog in gebruik, zij het in zeer beperkte mate, maar op termijn verhuist het materieel naar het Stadspark. Binnen enkele jaren zal de stelplaats dus leegstaan.

In die zin dient de terminologie ‘verloren hoek’ te worden begrepen: een zone die weinig gedefinieerd is door haar ligging en haar randen en waarvoor op termijn een kwalitatieve ruimtelijke oplossing nodig is.

De Gecoro is van mening dat [...] de visie uit het RUP voldoende motivatie biedt voor de herbestemming van het hoekperceel. [...].”

12. Op 5 april 2013 neemt het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen de volgende beslissing:

“Artikel 1

Het college stelt de gemeenteraad voor het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) Provinciehuis-Harmonie definitief vast te stellen. Het advies van de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening (Gecoro) over het openbaar onderzoek wordt gevolgd door het college.

[...]

Artikel 3

In overleg met de buurt wenst de stad geen bouwvergunningen af te leveren aan de zijde van het Harmoniegebouw, zolang de verschillende buurtcomités (VZW Harmoniewijk, Klein Antwerpen en Poppentheater Semini) op een duurzame en constructieve wijze in het weefsel van de buurt verankerd zijn en de staat van de site het toelaten. De wijkorganisaties maken afspraken met de bevoegde schepen met betrekking tot het toegestane gebruik van het koetshuis. Oktober 2015 wordt een eerste evaluatie georganiseerd.”

13.1. Op 29 april 2013 stelt de gemeenteraad het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Provinciehuis – Harmonie’ definitief vast. Dit is het eerste bestreden besluit.

13.2. Ten opzichte van het ontwerp worden er wat de in randnummer 9.2 vermelde gegevens betreft geen wijzigingen doorgevoerd in het definitief vastgestelde uitvoeringsplan.

13.3. In de stedenbouwkundige voorschriften van het definitief vastgestelde uitvoeringsplan wordt het volgende gesteld:

“1 ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

Al de hieronder vermelde stedenbouwkundige voorschriften sorteren onder een categorie of een subcategorie van gebiedsaanduiding zoals vastgelegd in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. De respectievelijke voorschriften komen op volgende manier overeen met de Vlaamse gebiedsaanduidingen:

- Artikel 1: Zone voor groen - Harmoniegebouw en park (Gr): sorteert onder de categorie ‘Overige groen’
- Artikel 2: Zone voor wonen - (Wo): sorteert onder de categorie ‘Wonen’
- Artikel 3: Zone voor centrumfuncties - (Ce): sorteert onder de categorie ‘gemeenschapsvoorzieningen’

[...]

2 BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN

Artikel 1 Zone voor groen - Harmoniegebouw en park (Gr)

Toelichting: Harmoniegebouw en park vormen ruimtelijk één geheel en worden daarom samengebracht in één zone. Het harmoniegebouw is in zijn geheel reeds beschermd als monument. Hierdoor is een flexibelere bestemming reeds mogelijk.

Bestemmingsvoorschriften:

- Openbaar park, plantsoen, speelruimten voor kinderen
- In het harmoniegebouw is toegelaten: Gemeenschapsvoorzieningen, diensten, reca of vrijetijdsvoorzieningen

Inrichtingsvoorschriften:

- Alle constructies zijn verboden, behoudens deze ter uitrusting of aankleding van de zone, of in functie van het behoud, of gebruik van het beschermd gebouw.

Toelichting: onder constructies ter uitrusting of aankleding van de zone worden zaken als zitbanken, vuilbakken, speelvoorzieningen en dergelijke bedoeld.

- Constructies voor nutsvoorzieningen en fietsenstalplaatsen zijn toegestaan. De fietsenstalplaatsen bieden ruimte voor minimaal 40 fietsen.
- verharding is alleen toegelaten voor wandelwegen en speelruimten dewelke uitsluitend voor dit doel mogen aangewend worden
- de bestaande hoogstammige bomen dienen bewaard te worden en in geval van afsterven dienen ze herplant te worden.

Artikel 2 Zone voor wonen - (Wo)

Bestemmingsvoorschriften:

- Wonen is toegelaten
- Gemeenschapsvoorzieningen zijn toegelaten
- Detailhandel is op het gelijkvloers toegelaten
- Reca is op het gelijkvloers toegelaten
- Kantoren en diensten zijn toegelaten tot maximaal 1500m²
- Hotels zijn toegelaten
- Groothandel en bedrijvigheid zijn niet toegelaten
- Industrie, logistiek en opslag zijn niet toegelaten
- Minimum de helft van de bruto vloeroppervlakte moet per gebouw een woonfunctie, gemeenschapsvoorziening of hotelfunctie hebben

[...]

Artikel 3 Zone voor centrumfuncties - Provinciesite (Ce)

Bestemmingsvoorschriften:

De hoofdfunctie is een gemeenschapsvoorziening. Per gebouw moet minimum 1/3de van de bruto vloeroppervlakte deze functie hebben.

Volgende nevenfuncties zijn toegelaten:

- Kantoren en diensten zijn toegelaten
- Detailhandel is op één bouwlaag toegelaten
- Reca is op 1 bouwlaag toegelaten
- Wonen is toegelaten
- Vrijetijdsvoorzieningen zijn toegelaten
- Hotels zijn toegelaten
- Groothandel, bedrijvigheid, industrie, logistiek [sic] en opslag zijn niet toegelaten

- Industrie, logistiek en opslag zijn niet toegelaten.

Inrichtingsvoorschriften:

- Bestaande bebouwing: Voor de bestaande bebouwing zijn de inrichtingsvoorschriften zoals vermeld in artikel 2: zone voor wonen (Wo) geldig.

[...]

- Welstand en symboolwaarde: De bovengrondse constructie(s) kunnen een symboolfunctie voor de omgeving vormen. Hierdoor kan er op gebied van welstand in verhouding met de symboolwaarde afgeweken worden van de harmoniekenmerken van het referentiebeeld.

[...]

- bouwvolume: Het maximale bouwvolume van de bovengrondse constructies wor[d]t beperkt door een maximale brutovloeroppervlakte van 30.000m². Deze constructies vormen een solitair gebouw of gebouwengroep dat langs alle verschillende zijden uit gelijkwaardige gevels moet bestaan.

[...]

- Ondergronds bouwvolume en parkeren: Parkeerplaatsen zijn enkel ondergronds toegelaten. Maximaal mogen er 400 plaatsen voorzien worden. Er is geen beperking opgelegd met betrekking tot afmetingen van ondergrondse bouwvolumes.

[...]

- groen: De volledige bestemmingszone met uitzondering van de bovengrondse bebouwing en eventuele constructies die noodzakelijk zijn voor de toegankelijkheid, licht en lucht van de ondergrondse functies moet ingericht worden als groene toegankelijke ruimte.

In deze zone zijn alle bovengrondse constructies verboden, behoudens deze ter uitrusting of aankleding van deze zone of voor de toegankelijkheid van de gebouwen. Verharding is enkel toegelaten voor wandelwegen, speelruimten, ter[r]assen, of toegankelijkheid van de gebouwen en [...] bestaat zoveel mogelijk uit waterdoorlatende materialen.

Motorisch verkeer wordt vermeden. Enkel motorisch verkeer mogelijk in functie van bevoorrading.

Deze zone wordt groen aangelegd. Boven de ondergrondse constructies moet een deklaag van minstens één meter teelaarde voorzien worden. Hiervan kan enkel afgeweken worden als door middel van een inrichtingsplan en voorbeeld wordt aangetoond dat een kwalitatieve inrichting mogelijk is met een mindere gronddekking. De bestaande hoogstammige bomen dienen bewaard te worden en in geval van afsterven dienen ze herplant te worden. Per uitzondering is het kappen van bomen mogelijk indien dit nodig is voor de oprichting van het provinciegebouw en haar toegangen. De gekapte bomen worden heraan geplant op de provinciesite. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met streekeigen soorten. Bestaande ecologische groenelementen worden behouden en versterkt indien mogelijk.

[...]

- publieke doorsteek: Er dient een publieke verbinding voorzien te worden die voor voetgangers en fietsers een verbinding maakt tussen de Elisabethlei en de Harmoniestraat (zoals symbolisch aangegeven op plan). Deze publiek[e] verbinding moet steeds een duidelijk publiek karakter behouden.
- Waardevolle gebouwen: Aan het op plan als waardevol aangeduid pand kunnen enkel werken en handelingen worden uitgevoerd die respect hebben voor de bestaande cultuurhistorische waarde van het gebouw. Deze cultuurhistorische waarde kan een intrinsieke waarde zijn van het pand, of kan liggen in de samenhang met de omliggende panden.”

13.4. In de toelichtingsnota bij het definitief vastgestelde uitvoeringsplan wordt het volgende gesteld:

“2 RELATIE MET HET S-RSA

Het structuurplan is geen traditioneel plan dat alles overal wil vastleggen. De houding die wordt aangenomen kan omschreven worden als *renovatio urbis*. Dit betekent de uitvoer van punctuele en discrete acties in de stad. De *renovatio urbis* is gebaseerd op en wordt gestuurd door de verschillende beelden.

Het RUP provinciehuis – harmonie is een voorbeeld van deze punctuele vernieuwing die wordt nagestreefd in het structuurplan. Het RUP vormt het kader voor de vernieuwing van twee publieke sites in het bouwblok en probeert voor de rest van het bouwblok de kwaliteiten van het bouwblok in relatie met de beelden van de stad te verbeteren. Het huidige BPA is zo strikt dat het geen kader kan bieden voor een kwalitatieve update van twee belangrijke publieke sites.

Het RUP provinciehuis – harmonie kan vanuit de verschillende beelden van de stad bekeken worden. En tracht vanuit deze verschillende gezichtspunten de ruimtelijke visie voor de stad te realiseren.

Ecostad: Voor het verstedelijkte gebied van Antwerpen en haar ruime omgeving moet het begrip ecologie en open ruimte beschouwd worden als een belangrijk[...] deel van onze hedendaagse welvaart. Om de leefkwaliteit te verhogen moet het stedelijk gebied zijn inwoners groene ruimten kunnen aanbieden om elkaar te ontmoeten, te recreëren en te ontspannen. Om hun gebruikswaarde voor de inwoners van de stad te verhogen, dienen deze zones toegankelijk te zijn voor het publiek, door middel van paden voor voetgangers en fietsers.

In het voorgestelde RUP wordt er ingezet op de groenstructuur in het bouwblok, en is er aandacht voor de relatie met de omliggende groene snippers. De provinciehuissite wordt omgevormd van een volledig verharde site naar een publiek toegankelijk parkgebied met daarin één solitair gebouw. Het bouwblok wordt nu reeds gekenmerkt door een zeer groen binnengebied dat in dit RUP blijvend beschermd wordt. Het Harmoniepark wordt vernieuwd om nog beter de rol van gebruiksgroen te kunnen opnemen.

[...]

Poreuze stad: In het beeld van de Spoorstad en de Poreuze Stad zijn een kwalitatief publiek domein de inzet. De rijkdom en expressie van de individuele ruimten langs de straten moet worden gestimuleerd. In het algemeen moet het publieke domein als ontmoetingsruimte opnieuw ontdekt worden en kan bij de ontwikkeling van panden en gevels gestreefd worden om de relatie met de straat en het publieke domein terug op te nemen.

Vanuit de doelstelling van het garanderen van de leefkwaliteit wordt een groenstrategie weergegeven die zich richt op de poreuze delen van de stad. In de publieke delen moet voldoende ruimte gelaten worden voor speelruimte op wijkniveau. In de gebieden behorende tot de Binnenstad en de 19de-eeuwse gordel moet het inpandige groen of het groen in de bouwblokken verhoogd worden.

Deze gebieden zijn meestal ook de gebieden met significante tekorten buurt- en wijkgroen. Door middel van punctuele ingrepen in bestaande bouwblokken, het wegwerken van barrières of het verminderen van de maximale bebouwingsindex waar mogelijk, kan de infiltratie van open ruimte bewerkstelligd worden.

Dit RUP vormt het kader voor de verbetering van de relatie tussen publiek domein en de gebouwde omgeving. De onduidelijke ruimte rond het huidige provinciehuis kan plaats maken voor een ondubbelzinnig publiek park. Aan het Harmoniepark wordt het mogelijk om een parkwand met blinde gevels af te werken naar een levendige gevel.

[...]

4.2.2 Uitgangspunten Harmoniepark

In gebieden met een hoge woondichtheid wil het district Antwerpen er over waken dat voldoende open ruimte behouden wordt en dat kleinschalig weefsel met extra mogelijkheid voor zachte recreatie, spelen, voetgangers en fietsers voorzien worden.

De leefkwaliteit op wijkniveau wordt bevorderd door verhoging van de kwaliteit van het groen in de publieke ruimte. Naast een belevingswaarde kan buurt- en wijkgroen eveneens fungeren als een ecologische stapsteen in verstedelijkt gebied. Het doel is dus om de woon- en leefkwaliteit te verbeteren om zo onder andere jonge gezinnen met kinderen terug naar de stad te brengen.

Het park vraagt om een duidelijke structuur waardoor het kan evolueren tot een buurtpark dat de grote aantrekkingskracht aankan. Het park heeft zeker potenties zowel als belevingsruimte en als rustpunt in een wijk waar groen en open ruimte schaars zijn.

Park Harmonie zal ontwikkeld worden als een groen buurtpark en op die wijze een aantrekkelijke ontmoetingsplaats zijn voor een mix van jonge en oude parkgebruikers. Om dit te laten slagen, moet in eerste instantie gezorgd worden voor duidelijkheid, voor een heldere en leesbare structuur. Zo wordt infrastructuur die aanzet tot spel voor kinderen, op doordachte wijze gecombineerd met de toekomstige rol van het gebouw Harmonie als Stille Ruimte. Verder worden de wanden beter afgewerkt.

Dit park vormt de tuin van de vele bewoners van appartementen, die hier komen om te genieten van de natuur, kinderen die spelen, bejaarden die samenkomen enz. Zowel de restanten van de 19de eeuwse parkaanleg als de intussen oude bomen in het park vormen een grote waarde voor deze plek.

Wil men volgens de ontwerpers de stadsvlucht efficiënt tegengaan dan zal men ervoor moeten zorgen dat dergelijke parken niet alleen in stand gehouden worden, maar ook een hoge kwaliteit bezitten, zodat de bewoners zich[...] aangetrokken voelen tot deze parken. Om deze reden pleiten de ontwerpers voor een grondige restauratie van het park als:

- Als historisch ensemble met het harmoniegebouw
- Een park dat een hoge kwaliteit heeft zowel qua inrichting, onderhoud en beleving
- Een park dat zich richt tot alle bevolkingsgroepen.

[...]

4.2.3 Uitgangspunten Nieuwe parkwand

De ontwerpers stellen op de zuidwestelijke hoek een nieuwbouw voor. In de voorstellen die zijn uitgetekend zou er plaats zijn voor 15 appartementen en lokalen voor bijvoorbeeld senioren of een jongerencentrum op de benedenverdieping. Deze publieke lokalen zouden een directe verbinding naar het park hebben.

Het gebouw past zich in hoogte en volume aan, aan zijn omgeving en vormt een transmitter naar zowel het park als de omliggende bebouwing. Vanuit het park ontstaat visueel een poort naar de achterliggende binnentuin.

Het afwerken van deze hoek moet de leesbaarheid van het park verbeteren. De bestaande hoek vormt een onduidelijke achterkantsituatie, die het geborgen karakter van het park aantast. Het is niet evident om deze hoek op een kwalitatieve manier in het park te integreren. Een Nieuwe parkwand kan echter deze achterkantsituatie oplossen, en voor een duidelijke en levendige parkwand zorgen.

Bouwhoogte, bouwdiepte, etc, zijn net als in de rest van het bouwblok voornamelijk bepaald door de bouwcode. De harmonieregel vormt in zowel uiterlijk als in bouwvolume de belangrijkste bepalende regel.”

14. Op 23 mei 2013 keurt de deputatie van de provincieraad van Antwerpen het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis – Harmonie” goed. Het goedkeuringsbesluit van de deputatie wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 5 juli 2013.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Standpunt van de partijen

15. In het verzoekschrift wordt uiteengezet dat de eerste en de negende tot de elfde verzoekende partij in het gebouw Harmoniestraat 29 wonen, tweede verzoekster in het gebouw Peter Benoitstraat 32, de derde en de vierde

verzoekende partij in het gebouw Harmoniestraat 78, de vijfde en de zesde verzoekende partij in het gebouw Lange Lozanastraat 189 en twaalfde verzoeker in het gebouw Harmoniestraat 108. Het verzoekschrift geeft aan dat de zevende en de achtste verzoekende partij “mede-eigenaars [zijn] van en werkzaam [zijn] in het goed gelegen te Harmoniestraat 82-84 [...]. [Zij] werken en logeren er vaak; en hun kinderen hebben er hun studieplaats”. Over de dertiende verzoekende partij wordt aangegeven dat zij “haar werkzaamheden [verricht] in het ziekenhuis te Harmoniestraat 68, dit is recht tegenover de zuidwestelijke hoek van het Harmoniepark”.

Uit het verzoekschrift blijkt dat de verzoekende partijen in de eerste plaats opkomen voor de vrijwaring van het Harmoniepark.

De verzoekende partijen stellen dat zij doen blijken van het rechtens vereiste belang door het feit dat de eerste tot de twaalfde verzoekende partij in de onmiddellijke nabijheid wonen en dat de dertiende verzoekende partij “er haar maatschappelijk doel uitoefent”. Zij menen dat uit de vaste rechtspraak van de Raad van State volgt dat zij in rechte kunnen optreden tegen een ruimtelijk uitvoeringsplan wanneer zij zich benadeeld voelen door een bestemmingswijziging van gronden in hun onmiddellijke omgeving.

16. De tweede verwerende partij betwist het belang van de verzoekende partijen.

In eerste instantie wijst zij op het principe dat, indien de verzoekende partijen een collectief verzoekschrift indienen en die verzoekende partijen geen gelijklopende belangen bezitten, het verzoekschrift enkel ontvankelijk is in hoofde van de eerste in het verzoekschrift vermelde verzoekende partij. Volgens de tweede verwerende partij moet dat principe worden toegepast in onderhavige procedure, aangezien van gelijklopende belangen *in casu* geen sprake is.

De tweede verwerende partij vervolgt dat uit de omschrijving van de nadelen in het verzoekschrift geenszins blijkt dat de collectief geschetste belangen aanwezig zijn, laat staan dat de geschetste nadelen persoonlijk kunnen worden geleden of een verband vertonen met het bestreden uitvoeringsplan. De tweede, de vijfde, de zesde, de zevende, de achtste en de twaalfde verzoekende partij hadden volgens de tweede verwerende partij hun belang ook verder dienen te verduidelijken.

Verder wordt opgeworpen dat het belang van de dertiende verzoekende partij niet kan worden gelijkgesteld met het belang van particulieren. In verband met die dertiende verzoekende partij wordt ook aangevoerd dat in hoofddorde wordt gesteld dat de bestemmingswijziging van de zuidwestelijke hoek haar maatschappelijk doel raakt, dat bestaat in het verlenen van persoonlijke zorgen aan personen wier gezondheid is aangetast en in het zorgen voor hun herstel in ziekenhuizen en andere inrichtingen. Zij kan doen blijken van een rechtens aanvaardbaar collectief belang, omdat de groene omgeving van het ziekenhuis zou zorgen voor de nodige stilte, rust en sereniteit, waarvan zowel patiënten als werknemers van het ziekenhuis gebruik kunnen maken. De dertiende verzoekende partij treedt bijgevolg niet in rechte ter vrijwaring van haar persoonlijk belang. Daarnaast wordt vastgesteld dat er geen rechtstreeks causaal verband is tussen het aangevoerde nadeel (het maatschappelijk doel) en de bestreden beslissingen. Het zeer breed geformuleerde maatschappelijk doel is trouwens onvoldoende precies omschreven om op rechtstreekse wijze te worden geraakt door de bestreden beslissingen. Bovendien moet worden vastgesteld dat de uitvoering van de bestreden beslissingen (zorgverlening in een groene, stille en serene omgeving), eerder van die aard is een aanwijsbaar deel van de leden van de dertiende verzoekende partij voordelen te verschaffen. De bestemmingsvoorschriften van de “zone voor groen – Harmoniegebouw en Park” (art. 1) zijn van die aard voor ziekenhuisbezoekers, waaronder kinderen, alsook voor werknemers bijkomende ontspanningsmogelijkheden te bieden. Volgens de tweede verwerende partij blijkt uit de rechtspraak van de Raad van State dat een vzw niet kan getuigen van een rechtens aanvaardbaar collectief belang als een aanwijsbaar deel van haar

leden voordelige gevolgen bij uitvoering van het ruimtelijk uitvoeringsplan ondervindt.

Volgens de tweede verwerende partij gaan de verzoekende partijen, daarin begrepen eerste verzoekster, aan het werkelijke voorwerp van de bestreden beslissingen voorbij, nu zij abstractie maken van het grafisch plan en de bijhorende bijschriften, waaronder de inrichtingsvoorschriften omtrent de “Zone voor wonen” (artikel 2) die wat het aspect van parkeergelegenheid en groen de nodige garanties bieden.

De tweede verwerende partij merkt ook op dat het schorsingsarrest ten onrechte het belang van eerste verzoekster aanvaardt omdat “het perceel met eerste verzoeksters gebouw opgenomen is in het bestreden uitvoeringsplan”. Eerste verzoekster puurt haar belang immers niet uit de ligging van haar eigendom/woonst binnen de perimeter van het RUP, maar heeft haar belang specifiek beperkt tot het verlies aan uitzicht dat zij als gevolg van de bestemmingswijziging zou ondervinden. De Raad van State kan geen belang aanvaarden dat eerste verzoekster niet voor zichzelf als een belang ervaart.

Wat in het bijzonder het door eerste verzoekster ingeroepen verlies aan uitzicht op het speelveld betreft, wordt opgemerkt dat dit een situatie betreft die zich ook onder de toepassing van het BPA nr. 61 reeds had kunnen voltrekken.

Beoordeling

17. Het bestreden uitvoeringsplan herbestemt het Harmoniepark en de aangrenzende zones “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen” van het BPA. Meer bepaald worden het aan de westelijke zijde gelegen parkgedeelte met het trapveldje en het terrein waarop zich het koetshuis bevindt, herbestemd tot “Zone voor wonen”.

18. Het blijkt dat de eerste tot de zesde en de negende tot de twaalfde verzoekende partij in de onmiddellijke omgeving van de westelijke zijde van het Harmoniepark wonen. De zevende en de achtste verzoekende partij blijken mede-eigenaars te zijn van een pand recht tegenover de westelijke zijde van het Harmoniepark, waar zij regelmatig verblijven. De dertiende verzoekende partij is een rechtspersoon die een ziekenhuis exploiteert recht tegenover de westelijke zijde van het Harmoniepark.

Op grond van hun voormelde hoedanigheid doen de eerste tot de twaalfde verzoekende partij in beginsel blijken van het vereiste belang bij het beroep. Verder kan worden aangenomen dat het teloorgaan van een gedeelte van het recht tegenover haar ziekenhuis gelegen park een persoonlijk nadeel uitmaakt in hoofde van de dertiende verzoekende partij. Op grond van dit nadeel doet ook deze verzoekende partij in beginsel blijken van het vereiste belang bij het beroep.

19. Weliswaar moeten, om een ordelijke en overzichtelijke procesvoering mogelijk te maken, de belangen van de verschillende verzoekende partijen die met één collectief verzoekschrift hun vorderingen bij de Raad van State aanhangig maken, verenigbaar zijn met het belang van de eerst in het verzoekschrift vermelde verzoekende partij, toch is het niet vereist dat de onderscheiden verzoekende partijen dezelfde hoedanigheid hebben, noch dat hun belangen identiek zijn. In de onderhavige zaak is het persoonlijk belang van elk van de dertien verzoekende partijen voldoende gelijklopend opdat zij ontvankelijk met één verzoekschrift de nietigverklaring van de bestemmingswijzigingen in hun onmiddellijke omgeving kunnen vorderen.

20. Hetgeen de tweede verwerende partij aanvoert, laat niet toe af te wijken van het beginsel (randnr. 18) op grond waarvan de verzoekende partijen doen blijken van het vereiste belang bij het beroep.

De exceptie wordt verworpen.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

21.1. In het eerste middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 1.1.4, 2.1.2, §§ 2 en 3, en 2.2.13, § 2, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna: VCRO), evenals de schending van “de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel”.

21.2. De verzoekende partijen zetten uiteen dat door het bestreden uitvoeringsplan, in strijd met het richtinggevend gedeelte van het ruimtelijk structuurplan van de stad Antwerpen (hierna: het RSA) en van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna: het RSV) een teloorgang van schaarse groene ruimten wordt bewerkstelligd.

21.3. De verzoekende partijen wijzen er op dat artikel 2.1.2, § 3, VCRO bepaalt dat van het richtinggevend gedeelte van een ruimtelijk structuurplan niet mag worden afgeweken “tenzij omwille van onvoorziene ontwikkelingen van de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten of omwille van dringende sociale, economische of budgettaire redenen”, die bovendien uitgebreid moeten worden gemotiveerd. In geen geval mogen zij een aanleiding zijn “om de duurzame ruimtelijke ontwikkeling, de ruimtelijke draagkracht en de ruimtelijke kwaliteit van welk gebied ook in het gedrang te brengen”. Dat er aldus slechts een uitzonderlijke mogelijkheid bestaat om van het richtinggevend gedeelte van een ruimtelijk structuurplan af te wijken wordt volgens de verzoekende partijen bevestigd in de vaste rechtspraak van de Raad van State.

Overeenkomstig het algemeen motiveringsbeginsel moeten publieke overheden hun beslissingen materieel motiveren, hetgeen inhoudt dat

deze moeten zijn gesteund op in rechte en in feite aanvaardbare motieven die moeten blijken, zo niet uit de bestreden beslissing zelf, dan toch uit het administratief dossier.

21.4. De verzoekende partijen wijzen erop dat in het richtinggevend gedeelte van het RSV het volgende wordt gesteld:

“4.10. Behoud en ontwikkeling van stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden

Tot de stedelijke natuurelementen behoren enerzijds de gebieden van de natuurlijke structuur die doordringen tot in het stedelijk gebied (natuurgebieden, boscomplexen en parken) en anderzijds onderdelen van de ecologische infrastructuur zoals tuinen, bermen, oevers en beplantingen.

Stedelijke natuurelementen hebben verschillende maatschappelijke functies. Ze zijn ecologisch (indicator, buffer voor het klimaat, absorptie van geluid en materie), esthetisch, sociaal (recreatie, educatie) en psychologisch (geborgenheid, herkenbaarheid) belangrijk en bovendien landschapsvormend (afbakening van pleinen en straten, verkeersgeleiding).

Binnen het stedelijk gebied zijn er de randstedelijke groengebieden waartoe ook parken behoren, gebieden met een open en multifunctioneel karakter. Zij komen in aanmerking voor de aanleg van bossen, uitbouw van parkgebieden en stedelijke groenprojecten met socio- educatieve en/of recreatieve functie, natuurbouw en ontwikkeling.

Omwille van hun belang voor de stedelijke leefbaarheid moeten de stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden worden behouden en ontwikkeld. Concreet betekent dit dat in de randstedelijke groengebieden de mogelijkheid moet bestaan dat de overheid (Vlaams Gewest, provincie of gemeente) op basis van de visie voor het stedelijke gebied - ruimte voorziet voor de aanleg van spelbossen en parken. Ook kan de ruimtelijke kwaliteit van de stedelijke gebieden worden verbeterd door de relatie met de rivier- en beekvalleien die onderdeel uitmaken van het stedelijk gebied te herwaarderen. Het is logisch om deze component van het fysisch systeem ook hier als ruimtelijk structurerend element te beschouwen en er te streven naar het herstel van de ecologische verbindingsfunctie.”

21.5. Volgens de verzoekende partijen gaat het bestreden uitvoeringsplan diametraal in tegen de aangehaalde principes van het richtinggevend gedeelte van het RSV. Een reeds lang bestaande en veelvuldig gebruikte zone voor gemeenschapsvoorzieningen en zone voor openbaar groen, sinds mensenheugenis deel uitmakend van het Harmoniepark, wordt herbestemd tot woonzone, waardoor de openbare ruimte zal verkleinen, ten koste van nog maar eens een woonblok. De verzoekende partijen zien hiervoor geen enkele ter

zake doende motivering in de stedenbouwkundige voorschriften van het RUP of de toelichtingsnota ervan, dewelke wijst op een dwingende noodzaak, of een onvoorziene of dringende ruimtelijke ingreep.

21.6. In de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan wordt verduidelijkt dat op de zuidwestelijke hoek van het park een nieuwbouw wordt voorgesteld waarin, in de voor de verzoekende partijen volstrekt onbekende voorstellen, plaats zou zijn voor 15 appartementen en lokalen voor bijvoorbeeld senioren of een jongerencentrum op de benedenverdieping. Zo wordt een “rechte parkwand” gecreëerd. Men wil blijkbaar de “leesbaarheid” van het park verbeteren en het gebouw is een “transmitter” naar zowel het park als de omliggende gebouwen en vormt visueel een “poort” vanuit het park naar de achterliggende binnentuin. Deze ingreep moet de “onduidelijke achterkantsituatie” in het park oplossen. Blijkens het advies van de Gecoro zal er ter plaatse geen grootschalig bouwproject komen.

21.7. Uit dit laatste element leiden de verzoekende partijen af dat de openbare ruimte moet wijken voor een bijkomend bouwproject omdat het toch geen te zwaar bouwprogramma is. Zij vragen zich af welke waarde de voorschriften van het RSV eigenlijk nog hebben als die redenering wordt doorgetrokken.

21.8. Volgens de verzoekende partijen zijn de in de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan vermelde overwegingen niet meer of minder dan “*window dressing*”. Er is helemaal niets mis met de ruimtelijke kwaliteit of het behoorlijk functioneren van dit deel van het Harmoniepark en de voormelde motieven zijn geen correcte inschatting van de feitelijke realiteit ter plaatse. Het stadsbestuur is zich hier maar al te goed van bewust, maar blijkbaar moet alles wijken voor één extra woonblok, dat voorlopig niet vergund zal worden.

21.9. De verzoekende partijen wijzen erop dat in het richtinggevend gedeelte van het RSA het volgende wordt gesteld:

“3.5.2 Doelstellingen voor de morfologie

[...].

Op stadsdeel- en wijkniveau kan de leefkwaliteit worden bevorderd door verhoging van het groen in de publieke en private gebieden. Vooral de tekortzones aan buurt- en wijkgroen hebben behoefte aan sterke impulsen. Naast een belevingswaarde fungeren buurt- en wijkgroen eveneens als ecologische stapstenen in verstedelijkte gebieden.

[...]

Poreuze groenstrategie

Vanuit de doelstelling van het garanderen van de leefkwaliteit wordt een groenstrategie weergegeven die zich richt op de poreuze delen van de stad. In de publieke delen moet voldoende ruimte gelaten worden voor speelruimte op wijkniveau. Ter bevordering van de groenvoorziening in de diverse stadswijken kunnen een aantal gebieden (niet limitatief) met een specifiek beleid worden geselecteerd:

- De gebieden behorende tot de Binnenstad en de 19de-eeuwse gordel. Hier moet het inpandige groen of het groen in de bouwblokken verhoogd worden. Deze gebieden zijn meestal ook de gebieden met significante tekorten buurt- en wijkgroen. Door middel van punctuele ingrepen in bestaande bouwblokken, het wegwerken van barrières of het verminderen van de maximale bebouwingsindex waar mogelijk, kan de infiltratie van open ruimte bewerkstelligd worden. [...].”

21.10. Volgens de verzoekende partijen is het bestreden uitvoeringsplan flagrant in strijd met de aangehaalde principes van het richtinggevend gedeelte van het RSA.

In de toelichtingsnota bij het bestreden uitvoeringsplan wordt aangehaald dat men streeft naar een “verhoogde leefkwaliteit op wijkniveau”, dat het “Harmoniepark een duidelijke structuur vraagt, waardoor het kan evolueren tot een buurtpark dat de grote aantrekkingskracht aankan” en erkent men ook dat het Harmoniepark de tuin van de buurtbewoners is en dat dit een zeer levendig en druk bezocht park is. Daartegenover plaatst men dat een “verloren hoek” in het park tot woonzone bestemd mag worden, om een appartementsgebouw op te richten. De speelruimten en het groen die verdwijnen, moeten dan maar verhuizen naar wat overblijft van het Harmoniepark.

In het eerste bestreden besluit wordt verwezen naar het advies van de Gecoro volgens hetwelk de herbestemming van de zuidwestelijke hoek van het park inspeelt op de vergrijzing van de Antwerpse bevolking en de bevolkingstoename in de stad. Volgens de verzoekende partijen is deze

verantwoording dermate gebrekkig dat van een uitgebreide motivering van een afwijking van het richtinggevend gedeelte van het RSV of van het RSA geenszins sprake kan zijn.

Er zijn ook geen dringende redenen voor de bestemmingswijziging aangezien de stad Antwerpen bereid is om haar eigen uitvoeringsplan niet toe te passen en geen bouwvergunningen af te leveren zolang de verschillende buurtcomités in het weefsel van de buurt verankerd zijn.

21.11. De verzoekende partijen besluiten dat de bestemmingswijziging van de zuidwestelijke hoek van het Harmoniepark tot stand is gekomen zonder motivering van de afwijkingen van het RSV en RSA. Uit de bestreden beslissingen blijkt niet dat voor een afwijking van de richtinggevende gedeelten van het RSV of het RSA werd gekozen. Dit is strijdig met artikel 2.1.2, §§ 2 en 3, VCRO.

22.1. In haar memorie van antwoord stelt de eerste verwerende partij vooreerst dat de passages uit het RSV en RSA die de verzoekende partijen aanhalen niet als een absolute gebods- en/of verbodsbepaling zijn verwoord. De vraag of een afwijking in het licht van artikel 2.1.2, §§ 2 en 3, VCRO voldoende werd gemotiveerd, moet dan ook niet worden beantwoord. Volgens de eerste verwerende partij is de voorziene nieuwbouw in overeenstemming met de doelstellingen van het RSV en het RSA, en zal er geen afname van het bestaande groen kunnen worden vastgesteld.

22.2. Voorts stelt de eerste verwerende partij dat de nieuwbouw in overeenstemming is met de doelstellingen van het RSV. Daarbij wordt gewezen op punt 4.9 van het RSV, waaruit wordt afgeleid dat het RSV de eis bevat private en openbare collectieve ruimten als een stedenbouwkundig geheel in te richten, alsook openbare ruimten kwaliteitsvol in te richten. De eerste verwerende partij meent dat de verzoekende partijen onterecht voorhouden dat het RSV elke bestemmingswijziging van publieke ruimten verbiedt. Het bestreden RUP vormt

net een uitvoering van het RSV doordat het een verbetering van kwaliteit van publieke ruimten voorstaat.

Ook punt 4.10 van het RSV in verband met het behoud en de ontwikkeling van stedelijke natuurelementen en randstedelijke groenelementen kan niet als verbod van herbestemming van groene ruimten worden opgevat, wanneer hiertoe voldoende compensatie wordt voorzien. Deze bepaling omvat geen absoluut verbod tot een bestemmingswijziging.

Verder geeft de eerste verwerende partij aan dat de toelichtingsnota bij het bestreden RUP wel degelijk een ruimtelijk motief biedt voor de creatie van een nieuwe parkwand. Daarbij wordt verwezen naar punt 4.2.3 van de toelichtingsnota “Uitgangspunten Nieuwe parkwand”. Ook wordt verwezen naar het advies van de Gecoro, waarin wordt gewezen op de algemene kwaliteitsverhoging die de bestemmingswijziging vooropstelt. De eerste verwerende partij merkt op dat de invulling van het perceel naar het appartementsgebouw nr. 29 steeds voorzien is geweest. De materialisatie van de zijgevel toont aan dat deze bestaande gevel niet is bedoeld als volwaardige gevel naar het park. Uit de bouwplannen van het appartementsgebouw valt af te leiden dat bij het ontwerp van het bestaande appartementsgebouw niet is uitgegaan van een oriëntatie van de leefruimten op het Harmoniepark. Er wordt ook gewezen op de aanwezige naastgelegen “stelplaats”, bij het verlenen van de bouwvergunning voor het appartementsgebouw. Volgens de eerste verwerende partij is het aanwezige gebouw op het perceel nr. 27 ook geen “koetshuis”. Toen het Harmoniepark reeds was aangelegd, stond er geen “koetshuis” maar een gewoon gebouw dat hoorde bij een van de herenhuizen langs de Koningin Elisabethlei. Enige relatie tussen het Harmoniepark en het gebouw op het perceel Harmoniestraat 27 bestond niet. De impact van de afbraak van het bestaande gebouw op het perceel Harmoniestraat 27, en de vervanging door een nieuwbouw zal eerder gering zijn nu voornamelijk verharding wordt ingenomen.

Op grond van bijgebrachte historische kaarten komt de eerste verwerende partij tot de vaststelling dat het parkgedeelte met het trapveldje niet

bij het oorspronkelijke park behoorde. De eerste verwerende partij betwist ook dat het gehele park veelvuldig gebruikt wordt. Op grond van eigen observaties gedurende twee uren tijdens de zomervakantie wordt besloten tot een “verspreid gebruik” van het Harmoniepark, en tot de vaststelling dat er geen gebruikers zijn in het parkgedeelte met het trapveldje.

Het bestreden RUP tracht volgens de eerste verwerende partij ook tegemoet te komen aan de in het “Groenboek Vlaanderen 2050” vastgestelde uitdagingen (zoals bevolkingsaangroei) waarmee in het bestaande RSV geen rekening werd gehouden.

22.3.1. De eerste verwerende partij gaat vervolgens in op de overeenstemming van de geplande nieuwbouw met de doelstelling van het RSA. Het RSA benadrukt naar het oordeel van de eerste verwerende partij het belang van het bestaande groen in poreuze delen van de stad, doch voorziet evenzeer in ruimtelijke ingrepen in de poreuze stad. Die ruimtelijke ingrepen dienen continu geëvalueerd te worden, waarbij rekening dient te worden gehouden met bepaalde indicatoren waaronder inwonersaantallen, onbenutte percelen, parken, ... Het RSA laat met andere woorden een aanpassing aan de maatschappelijke noden toe. Het bestreden RUP voorziet net in deze *update* van het bestaande, verouderde BPA nr. 61. Bij de totstandkoming van het RUP werd een afweging gemaakt van de verschillende maatschappelijke belangen en die afweging verantwoordt het RUP. Daarbij werd zowel rekening gehouden met de faciliteiten van een bevolkingsaangroei in de stad, als met het voorzien van voldoende publieke voorzieningen. Dit alles komt aan bod in het advies van de Gecoro.

22.3.2. In verband met de grief van de verzoekende partijen dat het bestreden RUP het bestaande groen zal doen verdwijnen, is de eerste verwerende partij het niet eens met het oordeel in het schorsingsarrest dat een substantieel deel van het bestaande stadspark wordt afgenomen. In het bestreden RUP wordt het parkgebied vergroot ten aanzien van het gewestplan en het BPA. Volgens de eerste verwerende partij is op het niveau van het bestreden RUP de groenbestemming gestegen. De eerste verwerende partij legt een document neer

in verband met de ruimteboekhouding die gebaseerd is op 7 categorieën: wonen, gemeenschaps- en nutsvoorzieningen, recreatie, groen (bos, overig groen of reservaat en natuur), landbouw, bedrijvigheid en infrastructuur. In dat verband wordt ook gewezen op de opmaak van groenplannen (zowel bovenlokale als lokale gericht op het niveau van de districten).

Volgens de eerste verwerende partij is de groenbestemming op het niveau van het bestreden RUP gestegen omdat het Harmoniegebouw en de oranjerie in het BPA de bestemming “zone voor gemeenschapsvoorziening” hadden en ze in het bestreden RUP opgenomen worden in de “zone voor groen – Harmoniegebouw en park”. De eerste verwerende partij erkent dat de “zone voor centrumfuncties – Provinciesite” geen duidelijk aantoonbare oppervlakte groen bevat, maar zij wijst op het voorschrift dat de aanleg van een “publieke doorsteek” tussen de Elisabethlei en de Harmoniestraat voorziet en op het voorschrift dat de bestemmingszone met uitzondering van de bovengrondse bebouwing en eventuele constructies die noodzakelijk zijn voor de toegankelijkheid, licht en lucht van de ondergrondse functies, moet ingericht worden als groene toegankelijke ruimte.

De eerste verwerende partij meent dat er wel degelijk rekening moet worden gehouden met het groen op de provinciesite. Deze site valt binnen het plangebied en wordt heringericht. Het RUP voorziet dat het bestaande groen met om en bij de 2 ha zal toenemen. De Gecoro heeft zich hierover ook in haar advies uitgesproken. Op de provinciesite wordt een nieuw park opengesteld voor het publiek. Het bijkomende groen wordt op afdoende wijze gegarandeerd door de stedenbouwkundige voorschriften die voorzien zijn voor de provinciesite. Ook wordt nog opgemerkt dat het bestaande park geenszins zal verkleinen maar dat net meer open ruimte wordt voorzien dan voorheen. Volgens de eerste verwerende partij zijn de verzoekende partijen duidelijk voorbijgegaan aan de weerlegging van hun bezwaren daaromtrent.

23.1. In haar memorie van antwoord stelt de tweede verwerende partij dat de verzoekende partijen ten onrechte voorhouden dat het RSV of het

RSA geschonden zijn. De vraag of een afwijking van de richtinggevende bepalingen voldoende werd gemotiveerd, moet niet worden beantwoord. In het schorsingsarrest heeft de Raad van State een ruimere draagwijdte aan de bepalingen van het RSV en het RSA gegeven dan zij werkelijk hebben. De ingeroepen passages uit het RSV en RSA zijn geenszins als een absoluut gebod of verbod verwoord. Daarenboven hebben de verzoekende partijen abstractie gemaakt van de bestaande feitelijke toestand, de inrichtingsvoorschriften van het bestreden RUP omtrent de “zone voor wonen” en de visie van het RUP in zijn geheel.

De tweede verwerende partij wijst op punt 4.9 van het RSV, dat een afweging beoogt van private collectieve ruimten tegenover “werkelijke” openbare ruimten. Het bevat de eis private en openbare collectieve ruimten als een stedenbouwkundig geheel in te richten, alsook openbare ruimten kwaliteitsvol in te richten. De herwaardering van openbare ruimte betreft net deels de doelstelling van de doorgevoerde bestemmingswijziging die een verbeterde inrichting van openbare ruimte beoogt, namelijk de bestaande openbare ruimte aantrekkelijker en veiliger maken. Dit blijkt onmiskenbaar uit de bewoordingen van de toelichtingsnota bij het RUP, en ook uit het advies van de Gecoro, waar de eerste verwerende partij zich bij aansloot. De doelstelling van de bestemmingswijziging betreft het ruimtelijk afwerken van het park met een volwaardige gevel, ten gunste van de levendigheid en veiligheid van het park. Ten behoeve van onder meer de kwaliteitsverbetering van het park wordt slechts een beperkt gedeelte publieke ruimte opgeofferd, wat de verdichting en verhoging van het woonaanbod ten goede komt. De inrichtingsvoorschriften van de “zone voor wonen” schrijven ook expliciet voor dat de gevel van het op te richten gebouw moet worden ontworpen als een volwaardige voorgevel.

23.2. Naar het oordeel van de tweede verwerende partij kan niet redelijk worden betwist dat het Harmoniepark als park niet verdwijnt. Evenmin kan blijken dat een substantieel deel van het park verdwijnt, zodat het behoud van het park in zijn geheel als dusdanig in het gedrang zou komen. Het RSV (punt 4.10) voorziet het behoud en de ontwikkeling van stedelijke natuurelementen.

Louter het behoud van parken als vorm van stedelijke natuurelementen in hun geheel wordt voorzien. Het is bijgevolg niet uitgesloten dat bepaalde onderdelen van een park niet behouden worden, in zoverre die onderdelen van het park het behoud van het park in zijn geheel niet in het gedrang brengen. De strikte conservatoire interpretatie die de Raad van State aanhangt, leidt overigens tot de vaststelling dat ook een uitbreiding van een bestaand park niet mogelijk is. Immers blijft het park in zijn geheel ook in zo'n geval niet "behouden". In het schorsingsarrest gaat de Raad van State er geheel aan voorbij dat het Harmoniepark als park voor het overgrote deel behouden blijft en het deel parkgebied als dusdanig wordt uitgebreid ten opzichte van de voorheen bestaande situatie. Als "park" (zie RSV, punt 4.10) met "parkgebied" moet worden gelijkgesteld, moet die redenering ook worden doorgetrokken en worden vastgesteld dat het bestreden RUP ook voor wat het Harmoniepark zelf betreft in méér parkgebied voorziet dan voorheen. Het Harmoniegebouw met orangerie, voorheen ingekleurd als "zone voor gemeenschapsuitrusting", worden immers bestemd tot "zone voor groen - Harmoniegebouw en park". Het gaat om een bestemmingswijziging van ca. 1810 m². De bestemmingswijziging van "zone voor openbaar groen" naar "zone voor wonen" heeft betrekking op een beduidend kleinere oppervlakte van ca. 656 m². Het verdwijnen van 656 m² van het Harmoniepark dat vandaag zonder het bewuste deel ca. 18.486 m² telt en met het bewuste deel 19.142 m² (oftewel 17.333 m² zonder Harmoniegebouw en orangerie) telt, betreft in absolute cijfers kennelijk géén substantieel deel van het park. Het gaat bijgevolg om het procentueel verdwijnen van ca. 3% van het park, of zonder het Harmoniegebouw en orangerie ingerekend 3,7% van het park voor de bewuste zone. Die redenering gaat al helemaal niet op nu het bestreden RUP in het Harmoniepark zelf voorziet in een uitbreiding van de zone voor groen. Het gaat om een vermeerdering van ca. 9,45% ten opzichte van de bestaande toestand. Indien de Raad van State meent dat een speelveld als stedelijk natuurelement moet worden beschouwd omdat het in parkgebied of in een park ligt, geldt dat eveneens voor het Harmoniegebouw met orangerie dat uitdrukkelijk tot zone voor groen wordt herbestemd en in het Harmoniepark gelegen is. Globaal genomen wordt het Harmoniepark als parkgebied bijgevolg niet

verkleind maar uitgebreid, met een uitbreiding van 1153 m² (1809 m² - 656 m²) ofwel ca. 6%.

23.3. De tweede verwerende partij wijst er verder op dat de inrichtingsvoorschriften met betrekking tot de “zone voor centrumfuncties – Provinciesite” verplichten tot het op de provinciesite inrichten van een groene toegankelijke ruimte. Daarnaast wordt in de inrichtingsvoorschriften ook uitdrukkelijk in een publieke doorsteek voorzien, voornamelijk ten gunste van inwoners van de Harmoniestraat. Vandaag kan ook met zekerheid worden gesteld dat op de provinciesite méér groen zal worden voorzien dan voorheen het geval was. Het RUP schrijft immers voor dat de volledige bestemmingszone met uitzondering van de bovengrondse bebouwing, en eventuele constructies die noodzakelijk zijn in functie van toegankelijkheid, en licht en lucht van ondergrondse functies, groen moet worden aangelegd. Het maximale bouwvolume wordt volgens de stedenbouwkundige voorschriften beperkt door een maximale brutovloeroppervlakte van 30.000 m². Deze constructies vormen een solitair gebouw of gebouwengroep dat langs alle verschillende zijden uit gelijkwaardige gevels moet bestaan. De stedenbouwkundige vergunning voor de afbraak van het oude provinciehuis en het bouwen van het nieuwe provinciehuis met ondergrondse parking zoals werd verleend op 14 augustus 2013 en waaraan reeds uitvoering werd gegeven, voorziet in het bouwen van een provinciehuis in één solitair gebouw met 16 bouwlagen en een brutovloeroppervlakte van 20.325 m², alsook een ondergrondse parking met 310 autostaanplaatsen en 375 fietsstalplaatsen. Het gaat om een inname van grondoppervlakte aan gebouw (met uitzondering van de ondergrondse parkeerplaatsen en toegangen) van ca. 2950 m². Aangezien de provinciesite betrekking heeft op een oppervlakte van ca. 25.350 m², blijft na volledige uitvoering van de stedenbouwkundige vergunning nog een (groene) toegankelijke ruimte over van 22.400 m², dus ruim 2 ha. De keuze voor een solitair gebouw in plaats van een gebouwencomplex impliceert dat in beginsel niet anders dan in de hoogte zal kunnen worden uitgebreid. De beschikbare groene ruimte kan bijgevolg in beginsel niet worden verkleind. Zelfs indien zou worden aangenomen dat de keuze voor een solitair gebouw niet impliceert dat niet alsnog bij uitbreiding voor een gebouwencomplex

kan worden gekozen, staat vast dat na uitvoering van de vergunning nog een maximale brutovloeroppervlakte van 9.675 m² overblijft, wat – zelfs in het hoogst onwaarschijnlijke geval dat het om een constructie gaat met één bouwlaag – impliceert dat (na aftrek van de grondoppervlakte van het vergunde op te richten provinciehuis van ca. 2.950 m²) nog een oppervlakte van 12.725 m² overblijft. Bijgevolg wordt feitelijk nog steeds ruim meer dan één bijkomende hectare aan groen voorzien. De feitelijke situatie is bijgevolg derwijze dat ruim méér groenvoorzieningen en publieke openbare ruimte worden gecreëerd dan voorheen.

23.4. Volgens de tweede verwerende partij mogen de bepalingen van punt 4.10 RSV in verband met het behoud en de ontwikkeling van stedelijke natuurelementen en randstedelijke groengebieden evenmin als een radicaal verbod van herbestemming van groene ruimten worden opgevat, wanneer daartoe voldoende compensatie wordt voorzien. De verzoekende partijen gaan ter adstructie van het middel bovendien voorbij aan – de hen nochtans gekende – bestaande feitelijke toestand die ter plaatse de aanwezigheid van een stelplaats en een speelveld beschrijft, die bezwaarlijk als “stedelijke natuurelementen” kunnen worden opgevat. Voor bomen die gebeurlijk zouden moeten worden omgekapt, voorzien de inrichtingsvoorschriften van het bestreden RUP omtrent de “zone voor wonen” dat ze moeten worden heraan geplant. Er mag tenslotte aan worden herinnerd dat het advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar wat betreft de overeenstemming met het RSV gunstig is.

23.5. Naar het oordeel van de tweede verwerende partij vatten de verzoekende partijen de richtinggevende bepalingen van het RSA in verband met de poreuze groenstrategie verkeerd op. Het RSA benadrukt niet meer dan dat wordt gestreefd naar een leefbare omgeving, met een verhoging van groen in de publieke en private gebieden. Sterke impulsen zijn er vooral nodig in de tekortzones aan buurt- en wijkgroen. De zone rond het Harmoniepark wordt evident niet aangeduid als een dergelijke tekortzone aan buurt- en wijkgroen. Uit de toelichtingsnota blijkt ook dat het omliggende gebied inzake private groene ruimten niet onderbedeeld is (p. 13 toelichtingsnota).

Ten onrechte schijnt de Raad van State in het schorsingsarrest een opdeling te maken tussen een noordelijk en een zuidelijk gedeelte van het Harmoniepark, en daaruit de gevolgtrekking te maken dat zowel het noordelijk als het zuidelijk gedeelte van het park moet worden behouden. Het Harmoniepark moet echter worden opgevat als één geheel. Het werd in 2012 – voor de definitieve vaststelling van het RUP – in zijn geheel in het openbaar domein opgenomen en wordt in zijn geheel voor het publiek opengesteld. De omstandigheid dat het zogenaamde speelveld en mogelijk andere zuidelijkere delen van het park niet tot de initiële tuin behoorden zoals die toebehoorde aan de *Société d'Harmonie* van 1865 tot 1923, kan niet aantonen dat het park om historische redenen in twee delen moet worden opgesplitst. Die artificiële opsplitsing – kennelijk om historische redenen – gaat in tegen de werkelijke bewoordingen van het RSV (en bij uitbreiding het RSA) die louter het behoud van parken in hun algemeenheid vooropstellen, dit wil zeggen het park zoals dat op het ogenblik van definitieve vaststelling, respectievelijk goedkeuring van het RUP bestond. De Raad van State kan niet worden gevolgd wanneer hij in het schorsingsarrest kennelijk aanneemt dat de verwerende partijen een motivering hadden moeten opnemen die erop neerkomt dat zowel het noordelijk als het zuidelijk parkgedeelte wordt behouden en zal verbeteren. Het volstaat volgens de bewoordingen van het RSV dat het Harmoniepark in zijn geheel wordt behouden en ontwikkeld en naar een verbeterde kwaliteit van groenbeleving (RSA) wordt gestreefd. Dat is ontegensprekelijk het geval.

23.6. De tweede verwerende partij stelt tot slot dat de verzoekende partijen een gebrek aan belang bij het middel mag worden verweten, aangezien zij op geen enkele manier anticiperen op de kennelijke creatie van bijkomende groene en recreatieve voorzieningen, maar zich liever blind staren op het verdwijnen van een niet substantieel deel van het park.

24. In haar laatste memorie herhaalt de eerste verwerende partij dat er geen noodzaak is om op zoek te gaan naar een motivering die een afwijking van het RSV kan verantwoorden, aangezien de verzoekende partijen niet aannemelijk maken dat het bestreden uitvoeringsplan daarvan zou afwijken.

25. In haar laatste memorie herhaalt de tweede verwerende partij dat de ingeroepen bepalingen van het RSV niet als een radicaal verbod van herbestemming van groene ruimten kunnen worden opgevat wanneer daartoe, zoals hier het geval is, voldoende compensatie wordt voorzien.

Beoordeling

26. Er valt niet in te zien hoe uit de in randnummer 23.6 weergegeven elementen, die betrekking hebben op de gegrondheid van het middel, zou kunnen blijken dat de verzoekende partijen geen belang hebben bij hun middel.

De exceptie van gebrek aan belang bij het middel wordt verworpen.

27. De artikelen 2.1.2, § 3, en 2.2.13, § 2, VCRO stellen het volgende:

“Art. 2.1.2.

[...]

§3. Het richtinggevend gedeelte van een ruimtelijk structuurplan is het deel van het ruimtelijk structuurplan waarvan een overheid bij het nemen van beslissingen niet mag afwijken, tenzij omwille van onvoorziene ontwikkelingen van de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten of omwille van dringende sociale, economische of budgettaire redenen. De uitzonderingsgronden voor een afwijking worden uitgebreid gemotiveerd. Ze mogen in geen geval een aanleiding zijn om de duurzame ruimtelijke ontwikkeling, de ruimtelijke draagkracht en de ruimtelijke kwaliteit van welk gebied ook in het gedrang te brengen. Onverminderd voormelde uitzonderingsgronden wordt tevens van het richtinggevend gedeelte van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan afgeweken indien zulks genoodzaakt wordt door maatregelen die vereist zijn voor de verwezenlijking van het bindend sociaal objectief, vermeld in artikel 4.1.2 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid.

Dit deel bevat ten minste:

1° de doelstellingen en de prioriteiten inzake ruimtelijke ontwikkeling;

2° een beschrijving van de gewenste ruimtelijke structuur uitgaande van de bestaande ruimtelijke structuur en van behoeften en gevolgen op economisch, sociaal, cultureel en agrarisch gebied, en op gebied van mobiliteit, natuur en milieu, met inbegrip van veiligheid, in het bijzonder

vermeld in artikelen 2 en 24 van het samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999 tussen de Federale Staat, het Vlaamse, het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn;

3° de maatregelen, middelen, instrumenten en acties tot uitvoering van het ruimtelijk structuurplan.

[...]

Art. 2.2.13.

[...]

§2. De gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt ter uitvoering van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

[...].”

28. De door de verzoekende partijen aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA (randnrs. 21.4 en 21.9) stellen het “behoud”, de “ontwikkeling” en de “verhoging” van de groenzones in de stad voorop.

Wanneer de plannende overheid een plan van aanleg herziert om een gedeelte van de daarin opgenomen stedelijke groenzone te herbestemmen tot bouwzone van een woongebied, dan wijkt ze in beginsel af van de voornoemde richtinggevende bepalingen.

29. Gelet op de toepasselijke voorschriften (randnr. 3.1) moet de parkzone van het BPA gezien worden als een groenzone in de zin van de aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA. De voornoemde voorschriften zijn in de gehele parkzone van het BPA toepasselijk en dus ook in het parkgedeelte met het trapveldje, zodat ook dit gedeelte gezien moet worden als een groenzone in de zin van de aangehaalde bepalingen van het RSV en het RSA.

Aangezien de toepasselijkheid van de laatstgenoemde bepalingen volgt uit de voorschriften van het BPA, mist de argumentatie van de tweede verwerende partij in verband met het feitelijk gegeven dat het trapveldje niet bestempeld kan worden als een natuurelement pertinentie. Overigens worden speelruimtes in de aangehaalde bepaling van het RSA uitdrukkelijk genoemd (randnr. 21.9).

30.1. De verwerende partijen argumenteren dat het bestreden uitvoeringsplan niet afwijkt van de aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA omdat het voor de herbestemming van het parkgedeelte met het trapveldje in compensatie voorziet onder de vorm van de creatie van bijkomende groenzones. Deze argumentatie mist evenwel overtuigingskracht omdat, zoals hierna zal blijken, de laatstgenoemde zones, gelet op de voorheen geldende voorschriften en de voorschriften die het bestreden uitvoeringsplan er oplegt, niet aangezien kunnen worden als bijkomende groenzones in de zin van de aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA.

30.2. Volgens de verwerende partijen wordt de herbestemming van het parkgedeelte met het trapveldje gecompenseerd door de opname van het Harmoniegebouw met oranjerie in de “Zone voor groen – Harmoniegebouw en park” van het bestreden uitvoeringsplan. Uit de toepasselijke voorschriften blijkt evenwel dat in het, overigens als monument beschermde, Harmoniegebouw met oranjerie enkel “[g]emeenschapsvoorzieningen, diensten, recreatie of vrijetijdsvoorzieningen” toegelaten zijn. In het voornoemde gebouw zijn de bestemmingen “[o]penbaar park, plantsoen, speelruimten voor kinderen”, die gelden in de rest van de zone, uitgesloten. Daaruit volgt dat het terrein dat door het voornoemde gebouw wordt ingenomen, anders dan de verwerende partijen aannemen, niet gezien kan worden als een bijkomende groenzone in de zin van de aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA.

30.3. Volgens de verwerende partijen wordt de herbestemming van het parkgedeelte met het trapveldje nog gecompenseerd door de “groene toegankelijke ruimte” die het bestreden uitvoeringsplan voorziet in de “Zone voor centrumfuncties – Provinciesite”.

Er moet vooreerst worden vastgesteld dat in de voorschriften van het bestreden uitvoeringsplan wordt gesteld dat de laatstgenoemde zone “sorteert onder de categorie ‘gemeenschapsvoorzieningen’”. In het door de eerste verwerende partij neergelegde document inzake de ruimtebalans wordt de “Zone voor centrumfuncties – Provinciesite” louter aangerekend als een zone voor

“gemeenschapsvoorzieningen” en wordt ze noch voor het geheel, noch voor enig onderdeel ervan in rekening gebracht als groenzone.

Het blijkt dat het bestreden uitvoeringsplan de “Zone voor centrumfuncties – Provinciesite”, die overigens niet aansluit op het Harmoniepark, niet tot park- of enig ander groengebied bestemt, maar tot een gebied om kantoor- en andere gebouwen op te richten. Zoals de verzoekende partijen terecht opmerken, bevatten de stedenbouwkundige voorschriften van het bestreden uitvoeringsplan geen waarborgen inzake de minimale oppervlakte die binnen die zone als “groene toegankelijke ruimte” moet worden ingericht. Even terecht stelt de eerste verwerende partij zelf dat de “Zone voor centrumfuncties – Provinciesite” geen duidelijk aantoonbare oppervlakte groen bevat. De in het bestreden uitvoeringsplan opgenomen voorschriften inzake de “groene toegankelijke ruimte” (randnr. 13.3) blijken in wezen niet meer te zijn dan een herneming van de voorheen in deze zone geldende voorschriften van het BPA dat “[h]et niet bebouwde gedeelte van het perceel [...] als groene ruimte [dient] te worden aangelegd en als dusdanig gehandhaafd [dient te worden]”, dat “[a]lleen het gedeelte van de grond dat als toegang tot de gebouwen wordt aangewend, mag worden verhard” en dat “[d]e bestaande hoogstammige bomen (aangeduid op het plan) moeten bewaard worden en [...] in geval van afsterven [dienen] te worden herplant” (randnr. 3.1).

Daaruit volgt dat de “groene toegankelijke ruimte” in de “Zone voor centrumfuncties – Provinciesite”, anders dan de verwerende partijen aannemen, niet gezien kan worden als een bijkomende groenzone in de zin van de aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA.

Aan de voorgaande vaststelling wordt geen afbreuk gedaan door de door de verwerende partijen naar voor gebrachte gegevens dat de provinciesite beter toegankelijk zal worden, onder meer door het realiseren van een publieke doorsteek tussen de Elisabethlei en de Harmoniestraat en dat uit de inmiddels voor het provinciehuis afgeleverde stedenbouwkundige vergunning blijkt dat dit gebouw slechts een beperkte oppervlakte inneemt.

30.4. Er dient te worden vastgesteld dat het bestreden uitvoeringsplan door de herbestemming van het parkgedeelte met het trapveldje een groenzone in de zin van de aangehaalde richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA teniet doet en bijgevolg van die bepalingen afwijkt.

Aan de voorgaande vaststelling wordt geen afbreuk gedaan door de door de verwerende partijen naar voor gebrachte gegevens dat het parkgedeelte met het trapveldje geen substantieel deel van het Harmoniepark zou vormen, dat dit parkgedeelte historisch niet tot het Harmoniepark zou hebben behoord, dat dit parkgedeelte niet veelvuldig gebruikt zou worden, dat binnen de “Zone voor wonen” gekapte bomen heraanplant dienen te worden, dat de buurt rond het Harmoniepark geen “tekortzone” inzake buurt- en wijkgroen is en dat het bestreden uitvoeringsplan zou willen tegemoetkomen aan de in het “Groenboek Vlaanderen 2050” vastgestelde uitdagingen.

31. Het blijkt niet, en de verwerende partijen beweren zelfs niet, dat de door artikel 2.1.2, § 3, VCRO (randnr. 27) gestelde voorwaarden voor een afwijking van de richtinggevende bepalingen van het RSV en het RSA werden gerespecteerd.

Aan de voorgaande vaststelling wordt geen afbreuk gedaan door de door de verwerende partijen naar voor gebrachte gegevens dat er voor de bouw van het appartementsgebouw in het parkgedeelte met het trapveldje een ruimtelijk motief is, dat de invulling van het perceel naar het appartementsgebouw nr. 29 steeds voorzien is geweest, dat de inrichting van het Harmoniepark buiten het voornoemde parkgedeelte zal verbeteren en dat de Gecoro en de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar gunstig hebben geadviseerd.

32. Het eerste middel is in de aangegeven mate gegrond.

B. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

33. De verzoekende partijen voeren in het derde middel een schending aan van artikel 1.1.4 en artikel 2.2.14, § 5, VCRO, alsmede van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het materiële motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

De verzoekende partijen lichten toe dat uit de ingeroepen artikelen volgt dat een plannende overheid haar besluiten dient te nemen op grond van een afweging van de betrokken belangen en rekening houdend met het advies van de Gecoro, dat een belangrijke plaats inneemt in de besluitvormingsprocedure. Uit het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel als beginselen van behoorlijk bestuur volgt dat een plannende overheid haar besluitvorming zorgvuldig moet voorbereiden, rekening houdend met de feitelijke en juridische context, en in het bijzonder in adviesverlening gesignaleerde knelpunten moet onderzoeken en dient te motiveren welk gevolg eraan gegeven wordt.

Volgens de verzoekende partijen is bij de totstandkoming van het bestreden uitvoeringsplan geen aandacht besteed aan de in het advies van de Gecoro erkende mobiliteitsproblematiek en aan de bezwaren die daaromtrent werden geuit. Er werd geen rekening gehouden met het verzoek van de Gecoro aan de plannende overheid om een mobiliteitsonderzoek te voeren, het gemeenschappelijk gebruik van de ondergrondse parking van het Provinciehuis te onderzoeken en om de voorschriften van de zone voor wonen aan te vullen met parkeervoorschriften zodat de parkeerdruk niet toeneemt.

De verzoekende partijen menen dat het stedenbouwkundig voorschrift met betrekking tot de ondergrondse parking, te voorzien in de woonzone, niet volstaat nu er geen uitspraken worden gedaan over de vereiste parkeercapaciteit.

34. In hun memorie van wederantwoord benadrukken de verzoekende partijen dat het bestreden uitvoeringsplan onvoldoende, minstens niet op een rechtszekere en transparante wijze, rekening houdt met het mobiliteitsaspect.

35. In hun laatste memorie stellen de verzoekende partijen nog dat er inzake de door de Gecoro erkende parkeerdruk in de buurt een veel meer nauwkeurige regeling noodzakelijk was. Minstens diende te worden gemotiveerd waarom de opmerkingen van de Gecoro niet geïmplementeerd werden in de voorschriften van het bestreden uitvoeringsplan.

Beoordeling

36. Met betrekking tot de in het kader van het openbaar onderzoek geuite bezwaren die verband houden met de mobiliteit, wordt in het advies van de Gecoro het volgende gesteld:

“5.4. De Gecoro adviseert de voorschriften van de zone voor wonen aan te vullen met parkeervoorschriften. Tegelijk raadt Gecoro het stadsbestuur aan gesprekken aan te knopen met het provinciebestuur over het openstellen van de ondergrondse parking. De Gecoro stelt het stadsbestuur voor een mobiliteitsonderzoek voor de omgeving van het Harmoniepark met het Prins Albertpark op te maken

De Gecoro adviseert de voorschriften van de zone voor wonen aan te vullen met parkeervoorschriften zodat de parkeerdruk niet toeneemt door de nieuwe ontwikkeling.

De hoge parkeerdruk in de buurt is gekend en wordt erkend bij de bevoegde stedelijke diensten. De aangehaalde voorbeelden van de branduitweg voor het ziekenhuis en het Harmoniegebouw zijn correct: om de brandveiligheid van het ziekenhuis te garanderen zijn er parkeerplaatsen verdwenen. Voor het Harmoniegebouw zijn er geen extra parkeerplaatsen voor auto's voorzien.

In de stedenbouwkundige voorschriften van het ontwerp RUP zijn geen bepalingen opgenomen over hoe de parkeerbehoefte voor een nieuwbouw wordt opgenomen.

Het is aan te raden dat de parkeerbehoefte van de nieuwe functie wordt opgevangen op eigen terrein, bij voorkeur in het gebouw opdat de parkeerdruk in de omliggende straten niet zou vergroten door de bestemmingswijziging.

Bijkomend dient opgemerkt dat het ontwerp van het nieuwe Provinciehuis een groot aantal ondergrondse parkeerplaatsen voorziet.

Afhankelijk van de aanwezige activiteiten in het Provinciehuis zal de bezettingsgraad van deze plaatsen variëren.

Gecoro stelt voor om de ondergrondse parking ook open te stellen voor buurtbewoners, zodat deze beter wordt benut en waardoor het bestaand parkeerprobleem deels wordt opgevangen.

Gesprekken hierover tussen de stad Antwerpen en het provinciebestuur zijn aangewezen.

Het bezwaar over het verbinden van het Harmoniepark met het Prins Albertpark is een element uit de merscreening, welke niet het onderwerp vormt van het openbaar onderzoek. Gecoro spreekt zich enkel uit over de stedenbouwkundige aspecten van voorliggend RUP, maar stelt het stadsbestuur voor om een mobiliteitsonderzoek voor de omgeving op te starten om na te gaan of de visie van het RUP beter tot uitvoering kan gebracht worden door een aangepaste verkeerssituatie in de buurt.

De visie van het RUP is vertaald in een gewenste ruimtelijke structuur van onder meer ‘drie attractieve publieke ruimten’. Door de herwaardering van het Harmoniepark en de aanleg van een groene ruimte aan het provinciehuis ontstaat er samen met het Albertpark een ketting van drie interessante publieke ruimten. De Gecoro is van mening dat de inrichting van de Koningin Elisabethlei mede bepalend is voor de bewegingen tussen de verschillende groene ruimten: hoe gemakkelijker de verbinding tussen het Albertpark en het Harmoniepark is, hoe groter de kans dat ook effectief een ketting van ruimten ontstaat.

De Gecoro meent dat een eventuele aanpassing van de verkeersafwikkeling rond het Albertpark enkel mogelijk is na een grondige analyse binnen de ruime omgeving van de Koningin Elisabethlei, de Belgiëlei en de Generaal Lemanstraat”.

37. In de stedenbouwkundige voorschriften van het RUP, zoals die definitief werden vastgesteld en goedgekeurd, is in artikel 2 “Zone voor Wonen” het volgende inrichtingsvoorschrift opgenomen:

“Parkeergelegenheid: Bij nieuwbouw of vernieuwbouw wordt de parkeerbehoefte opgevangen door ondergronds te parkeren”.

Dit voorschrift was niet opgenomen in de versie van de stedenbouwkundige voorschriften, zoals die voorlopig werd vastgesteld door de gemeenteraad op 22 oktober 2012. Bijgevolg blijkt dat met het advies van de Gecoro om “de voorschriften van de zone voor wonen aan te vullen met parkeervoorschriften” wel degelijk werd rekening gehouden, en dat de voorschriften ook in die zin werden aangepast. Uit hetgeen de verzoekende partijen aanvoeren, blijkt niet dat het toegevoegde voorschrift, in het licht van het advies van de Gecoro, ontoereikend zou zijn.

38. Wat de overige in het geciteerde advies van de Gecoro aan bod komende mobiliteitsaspecten betreft, wordt in het besluit tot vaststelling van het bestreden uitvoeringsplan geoordeeld dat deze “vragen geformuleerd aan het stadsbestuur [...] los [staan] van de goedkeuringsprocedure”. Aangezien de verzoekende partijen de onjuistheid van dit motief niet aantonen, blijkt niet waarom de voornoemde vragen de plannende overheid er toe hadden moeten nopen om, naast de in het vorige randnummer bedoelde aanpassing, nog bijkomende aanpassingen van de stedenbouwkundige voorschriften te doen.

39. Het derde middel wordt verworpen.

VI. Omvang van de vernietiging

Standpunt van de partijen

40.1. In ondergeschikte orde vragen de verwerende partijen om een eventuele vernietiging te beperken tot de bestemmingswijziging van het perceel dat rechts grenst aan het perceel Harmoniestraat nr. 29 en dat links overlapt wordt door de “Zone voor groen – Harmoniegebouw en park”. Zij menen dat de verzoekende partijen hun belang tot dit perceel beperkt hebben en verduidelijken dat het wegvallen van de bestemmingswijziging op dit perceel zou impliceren dat de bestemming van het BPA, zijnde “Plaats(en) bestemd voor gemeenschapsuitrustingen” en “Plaatsen bestemd voor openbaar groen” zou herleven.

40.2. De verwerende partijen benadrukken dat het laatstgenoemde perceel een vanuit planologisch oogpunt isoleerbaar gebied betreft en dat een tot dit perceel beperkte vernietiging de algemene economie van het plan niet aantast.

41. Ter terechtzitting verklaren de verzoekende partijen in uiterst ondergeschikte orde geen bezwaar te hebben tegen een vernietiging die beperkt is tot het laatstgenoemde perceel.

Beoordeling

42. Het blijkt dat het eerste middel, net zoals het tweede middel, uitsluitend betrekking heeft op het perceel waarop zich het parkgedeelte met het trapveldje en het koetshuis bevinden, dit is het perceel dat rechts grenst aan het perceel Harmoniestraat nr. 29 en dat links overlapt wordt door de “Zone voor groen – Harmoniegebouw en park”.

Gelet op het aangenomen eerste middel en gelet op de door de verwerende partijen aangevoerde argumentatie (randnr. 40.2) is er grond om de vernietiging te beperken zoals dit door hen werd gevraagd.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt:

- het besluit van de gemeenteraad van Antwerpen van 29 april 2013 houdende definitieve vaststelling van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie”, en
 - het besluit van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 23 mei 2013 houdende goedkeuring van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Provinciehuis-Harmonie” van de stad Antwerpen,
- in zoverre het aan de Harmoniestraat palende perceel dat rechts grenst aan het perceel Harmoniestraat nr. 29 en dat links overlapt wordt door de “Zone voor groen - Harmoniegebouw en park” wordt bestemd tot “Zone voor wonen” (artikel 2).

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige.

2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het tweede gedeeltelijk vernietigde besluit.

3. De verwerende partijen worden verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing en het beroep tot nietigverklaring, begroot op 4550 euro, ieder voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van negentien december 2014, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Jan Clement,	staatsraad,
bijgestaan door	
Greta Scheveneels,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Greta Scheveneels

Johan Lust